

Очевидно, що тут не існує дилеми. Людство отримало в інформаційну добу додаткові можливості розширення освітнього простору. І мова не про заміну традиційного навчання навчанням дистанційним через інтернет, а про додатковий інструмент реалізації освітніх програм. Доречно говорити і дискутувати не про те, що краще, а яким чином доповнити традиційні форми навчання інтернет-технологіями.

Упровадження інтернет-технологій в освітній процес, з одного боку, ставить перед освітянами проблеми, створює труднощі, вимагає додаткових інтелектуальних та навіть фізичних зусиль, а з другого – створює умови для нових проривів у розвитку інтелектуальних ресурсів суспільства та особистісного розвитку індивідів.

Зокрема, наявність навчальних програм на інтернет-платформах дає змогу оперативно реагувати на освітні запити споживачів, редагуючи навчальні матеріали в режимі реального часу, забезпечує доступ до інформаційних ресурсів 24/7, створює додаткові можливості демократичної комунікації. У деяких випадках обмін знаннями та інформацією з використанням новітніх систем телекомунікацій може стати навіть більш ефективним, ніж у традиційних освітніх системах. З огляду на сказане, можна зробити висновок, що онлайн-навчання може бути ефективним як у поєднанні з традиційним, так і як самостійна одиниця.

З. А. Сивогракова

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Серед основних психологічних принципів міжсуб'єктної комунікації і взаємодії в умовах дистанційної (опосередкованої) освіти виділяють:

- забезпечення широкого спектра можливостей у реалізації індивідуально відмінних способів виконання навчальної діяльності (різні канали і форми зв'язку, варіативність у часі і просторі взаємодії, можливість вибору форм роботи, виконання завдань, спектр пропозицій навчальних курсів, індивідуального сценарію у межах окремого курсу, у досягненні визначеної мети освіти тощо);

- інтерактивність взаємодії з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей учасників;

- урахування пізнавальних потреб суб'єктів освітнього простору, опертя на мотивацію до саморозвитку і сприяння розвитку такої мотивації, спонукання до проактивності;

- пріоритет діяльнісних критеріїв в оцінці результатів над інформаційними;

- створення умов і сприяння творчості, пошуку нових шляхів досягнення результатів, ідей, презентацій тощо;

- активність зворотного зв'язку – забезпечення відгуку на кожен пізнавальну дію [1].

За результатами опитування, проведеного нами після вивчення дисципліни «Психологія ділового спілкування» зі студентами магістерського рівня освіти факультету ІКСТ УкрДУЗТ у другому семестрі 2019-2020 н. р. (29 учасників), було виявлено, що найбільш зручними і водночас ефективними формами роботи, освітньої комунікації, були визнані лекції в онлайн-форматі (Zoom) з використанням презентацій (PowerPoint) – їх відмітили 55,2 % учасників опитування, а також самостійні завдання (які давались у дистанційній формі) з подальшим обговоренням, поясненням і оцінкою викладача – їх указали 44,8 % студентів; третіми за зручністю і ефективністю були вказані семінари в аудиторії (41,4 % відповідно).

Оцінка студентами різних форм організації освітнього процесу за їх зручністю і водночас ефективністю виявилась розподіленою фактично порівну між дистанційним навчанням (його оцінили найвище 34 % студентів), традиційною організацією роботи (аудиторні заняття з домашніми завданнями) – вона була обрана як пріоритетна також 34,5 % учасниками опитування, і поєднанням дистанційного навчання з аудиторними заняттями – 31 % відповідно.

Такі дані свідчать про важливість безпосередньої міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу (які передбачає робота в аудиторії і в умовах синхронних форм дистанційного навчання), індивідуалізованого, розгорнутого, активного зворотного зв'язку в асинхронних формах (виконання структурованого самостійного завдання з подальшим обговоренням результатів у ході електронного листування), а також значення в організації освітнього простору не стільки певної його форми, скільки змісту і якості міжсуб'єктної взаємодії в ньому.

Досвід дистанційного навчання показав, що важливими щодо якості міжсуб'єктної взаємодії є, зокрема: розвиток у всіх учасників освітнього процесу навичок письмової комунікації, рефлексії, здатності вербалізувати комплексні афективно-мисленнєві уявлення і враження; навички грамотної організації часу; вольової регуляції, здатності витримувати напругу очікування, розуміння і прийняття змісту зворотного зв'язку, дисципліни у послідовності комунікативних дій.

Список літератури

1. Застело А. О. Психологічні основи дистанційного навчання. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія*. 2013. Вип. 45(2). С. 85–94.